

## ЗА ФРЕНСКАТА ФИЛОСОФИЯ В БЪЛГАРИЯ

Нина Димитрова

Българска академия на науките

Появилата се наскоро антология *Френската философия в българската философска култура*<sup>1)</sup> успешно изпълнява амбициозната задача да издири множеството свидетелства – статии, студии и монографии, за присъствието на френското културно влияние у нас в един значителен исторически период – от Възраждането до наши дни. Самото възвестяване на тази задача впечатлява. Доколкото също притежавам немалък опит в „ровенето“ на пръснатите по хуманитарната ни книжнина текстове, посветени на някаква конкретна тема, преценявам изпълнения проект като дело трудоемко, изискващо много усилия, много старания, и най-вече – много мотивация за направата му.

Антологията е предговорена от две студии, дело на нейните съставители. Автор на първата е Татяна Батулева – ръководител на проекта по съставянето на тази антология с национално значение. Авторката ни предлага жив и интелигентно написан текст, в първата част на който обговаря отношенията *толерантност – признаване – диалог*. Избора си на последните две категории, приети за релевантните в анализа на проблематиката, засягаща „философската рецепция и межкултурния диалог“, Т. Батулева прави през прочита на различни постмодерни автори. Аз бих добавила в тази връзка мнението на друг, не толкова популярен автор, но изказано в същия дух. Става дума за Джилбърт Честертън и неговата представа, че толерантността е добродетелта на човека, невярващ в нищо.

Следваща част на студията изяснява отражението, което чуждото културно влияние оказва върху националната идентичност. Приносен момент в студията има представянето на *маркерите* за чуждото културно присъствие – първият е наличната преводна литература (доколкото селекцията на чуждите автори сочи и специфичната за даден период чувствителност към един или друг от тях, към една или друга тема); вторият е теоретичното осмисляне на чуждото културно присъствие – в посветени на него специални изследвания, а третият е нареченото от Т. Батулева *дифузна рецепция*, която разбирам като начина на българската употреба на чуждото, на усвояването му, на адаптацията му към различния духовен и социално-политически контекст.

Вторият раздел на студията е посветен вече на конкретното присъствие на френската философска култура у нас. Авторката има отдавнашни пристрастия към темата, дисертационният ѝ труд бе в тази сфера, така че ерудицията

и тук е несъмнена. Трасирани са няколко изследователски линии: *френското Просвещение и българското Възраждане, френският позитивизъм у нас, бергсонизмът в България, френската класика в годините на тоталитаризма и съвременното френско философско присъствие у нас*. Оценката за третото място, на което се нарежда френското философско влияние сред чуждите въздействия върху българската национална култура от годините на тоталитаризма (късния) и за последвалата радикална промяна в това отношение, е много интересна и заслужава по-обстоятелствен коментар. Определен принос има частта, в която е представена общата картина на днешното френско философско присъствие у нас – не познавам друг автор, който да е правил опити да очертае така цялостно това (а и което и да е) чуждо присъствие, коментирайки го с оглед на отраженията върху националната културна идентичност.

Обширната антология е съпроводена от студия и на Анани Стойнев, за когото съставителството на подобен род подборки от текстове е също традиция. „Силата на слабата мисъл“ още със заглавието си се заиграва с френския постмодернизъм. Текстът на А. Стойнев не е точно *студия*, доколкото е написан в доста по-свободен и неопределен жанр; това е текст, който с живостта на изложението си и непосредствеността на изказваните мисли не може да не завладее читателя. В него са предложени размишления върху това, какво е национална философска култура, как е адекватно да наричаме резултата от родното философстване (т.е. авторът взема отношение към водения напоследък дебат върху възможностите за онасловаването му), както и категорично изказаните предпочитания към елегантността на френската мисъл в сравнение с тромавостта и провинциалната комплексирания на немската. Предпочитания, които разбираемо не биха оставили читателя равнодушен, но това е и целта на всеки евристичен текст.

Изданието е предназначено за широка хуманитарна аудитория, както и за процеса на обучение на студенти.

#### БЕЛЕЖКИ

1. София, ИК „Св. Иван Рилски“, 2014, 520 с.

## FRENCH PHILOSOPHY IN BULGARIA

✉ **Prof. Nina Dimitrova, DSc.**

Institute for the Study of Societies and Knowledge  
Bulgarian Academy of Sciences  
13 A, Moskovska Str.  
1000 Sofia, Bulgaria  
E-mail: [institutesk@gmail.com](mailto:institutesk@gmail.com)